

FINANCIAL GLOBALIZATION – PREMISE OF ACCOUNTING SYSTEMS ADAPTATION

GLOBALIZAREA FINANCIARĂ – PREMISĂ A ADAPTĂRII SISTEMELOR CONTABILE

INESA TOFĂNICĂ

inesa.tofanica@gmail.com

Coordonator științific: ALIONA BÎRCĂ, ORCID ID: 0000-0002-9365-7639

aliona.birca@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *Over the years, accounting systems have been subject to many changes and adaptations. One of the main factors for it represents the globalization, especially the financial globalization. When describing globalization, it is important to represent its different perspectives in order to better understand the phenomenon. Moreover, it is important to talk about the globalization of economic activity, as an important factor for accounting systems adaptation. Over the years, the globalization of economic activity has disclosed the need for information that can be compared over different countries. This is, in fact, the main driver for accounting systems evolution and adaptation.*

Keywords: financial globalization, KOF index, accounting systems.

JEL: F62, M49.

Introducere

În anii 1990 globalizarea a devenit un mod de a explica schimbările din mediile economic și politic la nivel internațional. Dezvoltarea tehnologiei și a comunicațiilor moderne au permis contacte noi între oameni, mișcări sociale, corporații transnaționale și guverne. Rezultatul îl reprezintă un set de procese care au afectat politicile mondiale.

Deși conceptul de globalizare poate părea relativ recent, există consemnări despre acest concept încă din anul 1912. Norman Angell descria impactul pe care îl avea ”diseminarea instantanee a informațiilor comerciale și financiare prin intermediul telegrafiei și incredibilul progres al rapidității în comunicații”. Pentru Angel acest impact se traducea printr-o ”interdependență financiară a capitalurilor lumii într-atât de complexă, încât o perturbare a capitalurilor în New York implică perturbări financiare și comerciale la Londra și, dacă acestea sunt suficient de grave, îi obligă pe finanțatorii de la Londra să coopereze cu cei din New York pentru a sfârși criza; nu din altruism, ci din autoprotecție comercială” (Angell, 1912).

Pornind de la cele descrise mai sus, am considerat că este utilă descrierea fenomenului globalizării, care a avut o influență mare asupra evoluției sistemelor contabile la nivel internațional. În acest sens, am studiat diferite referințe bibliografice care fac trimitere la acest fenomen. În plus, am comparat evoluția indicelui globalizării la nivel mondial față de indicii României și ai Republicii Moldova.

1. Perspectiva orientată spre piață: Triumful piețelor globale și eroziunea suveranității statului

În vederea descrierii fenomenului globalizării, putem recurge la mai multe perspective, așa cum au fost ele descrise de Woods (1998).

Una dintre ele o reprezintă perspectiva centrată pe piață. Aceasta se concentrează pe modul în care tranzacțiile se multiplică în economia globală și modul în care producția și distribuția se schimbă drept consecință. Analiza centrată pe piață ne sugerează că progresele tehnologice și comportamentul de maximizare a eficienței prin întreprinderile multinaționale pot conduce la o alocare mai eficientă a resurselor în toată lumea, deoarece capitalul se va muta acolo unde este cel mai bine recompensat. În mod similar, mecanismul prețului va asigura o organizare mai eficientă a producției pe glob și o distribuție mai eficientă a bunurilor și serviciilor. Prognosticul globalizării este, deci, pozitiv. Globalizarea aduce beneficii pe termen lung investitorilor, producătorilor și consumatorilor.

Trebuie menționat faptul că perspectiva orientată spre piață descrie nu doar o nouă economie globală, ci și un set nou de convingeri despre politicile economice. După cum afirmă John Williamson și Stephan Haggard: *”Cel puțin în ceea ce privește termenii intelectuali, astăzi locuim într-o singură lume mai degrabă, decât în trei”* (Williamson & Haggard, 1994). Statele care împărtășesc o asemenea credință au un rol transformator. Ele devin regulatori ai pieței, asigură respectarea contractelor și, după caz, respectarea standardelor internaționale. Vechile roluri ale statului în economie, cum ar fi canalizarea investițiilor în vederea răspândirii uniforme a creșterii economice în întreaga țară sau subvenționarea „producătorilor naționali”, protejarea nivelurilor de ocupare a forței de muncă sau stabilirea salariilor minime sau a condițiilor de muncă, devin anacronice, deoarece statele recunosc că astfel de politici le dezavantajează într-o nouă era a concurenței globale.

Integrarea piețelor la nivel mondial nu se poate realiza individual. Pentru ca tranzacțiile economice transnaționale să crească în volum, este nevoie de un cadru organizat al politicilor, precum și al instituțiilor. Este nevoie de infrastructură, atât fizică, cât și instituțională. Globalizarea nu este, deci, doar un fenomen economic, ci este și unul politic.

Pentru ca fenomenul globalizării să aibă loc, este nevoie de aplicarea unitară a unui set de reguli și reglementări globale. Din acest motiv, globalizarea economică aruncă lumina reflectoarelor asupra celor mai mari și mai puternice state din economia globală, în mod special asupra SUA.

Odată ce un stat începe să creeze și să pună în aplicare reguli, alte state vor reacționa încercând să limiteze, cât și să influențeze puterea. Cu alte cuvinte, reacțiile vor fi politice și inter-statale. Globalizarea, chiar de natură economică, aduce astfel în relief o concurență pentru putere și influență între state. Acest lucru este evidențiat în interpretarea globalizării centrate pe stat.

2. Perspectiva orientată spre stat: posibilitățile guvernelor, opțiunea pentru politici și globalizarea

O a doua perspectivă asupra globalizării propune o interpretare centrată pe stat. În timp ce perspectiva orientată spre piață prezice o eroziune treptată a relevanței și importanței politicilor de stat și guvernamentale, viziunea centrată pe stat propune ca unele elemente ale globalizării să consolideze rolul guvernului (Hirst & Thompson, 1996; Wade, 1996).

Procesul integrării globale a fost antrenat de politici și alegeri ale statului. Tehnologia de una singură nu a inițiat fenomenul globalizării, ci ea a fost determinată de mai multe progrese tehnologice din domenii în care politicile de stat au deschis noi posibilități. De exemplu, globalizarea financiară care a avut loc în anii 1970 a fost precedată de deciziile statului de a acorda mai multă libertate operatorilor de pe piață și de a elimina măsurile postbelice de control al capitalului (Helleiner, 1994).

În procesul globalizării au existat state care și-au impus politicile într-o măsură mai mare, printre care putem aminti SUA și China. În acest mod, s-a realizat o separare a statelor care pot să definească termenii participării lor la politica și economia mondială, față de alte state care fie nu pot, fie nu au capacitatea de a realiza acest lucru.

Globalizarea afectează răspândirea și volumul tranzacțiilor economice. Din aceste motive, ea poate produce o cerere din ce în ce mai mare pentru agenții internaționale și organisme de reglementare. Aceste necesități transformă, mai degrabă, decât erodează suveranitatea statelor. Puterea exercitată anterior la nivel național se extinde în foruri multinaționale. Contrar celor care susțin că rolul statului scade în cadrul fenomenului globalizării, această interpretare sugerează că rolul statului este modificat, dar consolidat în același timp.

În general, viziunea globalizării centrată pe stat se concentrează asupra rolului și posibilităților guvernelor în conturarea economiei interne, precum și integrarea în economia mondială. Globalizarea nu erodează suveranitatea statului. Se poate afirma mai degrabă că rolul statelor și natura puterii lor este transformată de globalizare (Woods, 2007).

3. Perspectiva orientată spre oameni: impactul globalizării asupra inegalității, culturii și valorilor

Globalizarea nu afectează doar piețele și statele. Ea afectează viața oamenilor pe tot globul, nu doar prin modificarea nivelului de trai, ci și prin modificarea culturii și a valorilor. Noua abordare transnațională a mass-media, muzica, cărțile, ideile internaționale și valorile contribuie la ideea unei culturi globale. Cu toate acestea, anumite valori occidentale, cum ar fi democrația și drepturile omului devin mai greu de dispersat.

După cum subliniază Richard Falk în contribuția sa la această chestiune, globalizarea valorilor își creează propria dialectică opusă. Valorile și ideile occidentale (împreună cu lanțurile alimentare) s-ar putea răspândi în Rusia și Orientul Mijlociu, dar în ambele regiuni ale lumii am văzut o reacția contemporană puternică împotriva „Occidentului” și reafirmarea identității naționale sau religioase. Astfel, globalizarea dezlănțuie forțele care transformă societatea, dar nu în moduri care pot fi controlate sau gestionate cu ușurință din zonele prospere ale țărilor industrializate.

Globalizarea financiară și adaptarea sistemelor contabile

Un aspect al evoluției economiei mondiale începând cu al doilea război mondial și până în prezent îl reprezintă globalizarea activității economice. Acest lucru are în vedere atât mișcarea bunurilor și a serviciilor, precum și mobilitatea persoanelor, a tehnologiei și a conceptelor.

Globalizarea economică a fost pe larg discutată și analizată, pornind de la puncte de vedere diferite, dar și contrastante. O abordare utilă îl reprezintă ”indicele globalizării”, publicat anual în revista *Foreign Policy*. Această revistă își propune să clasifice statele lumii în termenii gradului de globalizare. Printre componentele indicelui regăsim:

- Implicarea politică, măsurată, printre altele, prin apartenența la organizațiile internaționale;
- Conectivitatea tehnologică, măsurată prin folosirea Internetului;
- Contactul personal, măsurat prin călătorii, turism și traficul de telecomunicații;
- Integrarea economică, măsurată prin comerțul internațional și investițiile străine directe.

Autorii indicelui admit faptul că nu toate componentele pot fi cuantificate. Spre exemplu, ei nu includ schimburile culturale. Clasamentul țărilor variază de la un an la altul, dar printre cele mai globalizate state regăsim aici țări mici, precum Elveția, Singapore și Irlanda.

Un alt indice al globalizării care se bucură de recunoștință la nivel internațional este Indicele KOF (Dreher, 2006). Acest indice a fost conceput de către Axel Dreher la ETH Zurich (Institutul Tehnologic Federal Elvețian). Indicele KOF al globalizării este bazat pe trei criterii: economic, politic

și social. Spre deosebire de indicele de globalizare elaborat de revista *Foreign Policy*, indicele KOF include în analiza sa și schimburile culturale. A fost publicat pentru prima dată în anul 2002, acoperind perioada din 1970 și până la acel moment, urmând ca versiuni actualizate să fie publicate anual începând cu anul 2017.

În calculul indicelui de globalizare KOF au fost stabilite următoarele componente (conform KOF Swiss Economic Institute, 2021):

1) Globalizarea economică 33,3%

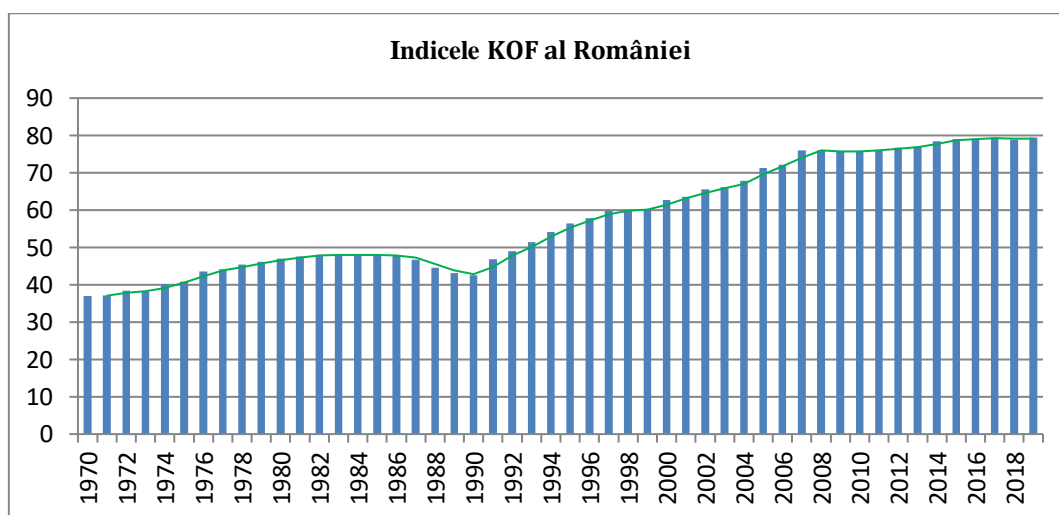
- Globalizarea comerțului – 50,0%
- Globalizarea financiară – 50,0%

2) Globalizarea socială – 33,3%

- Globalizarea interpersonală – 33,3%
- Globalizarea informațională – 33,3%
- Globalizarea culturală – 33,3%

3) Globalizarea politică – 33,3%

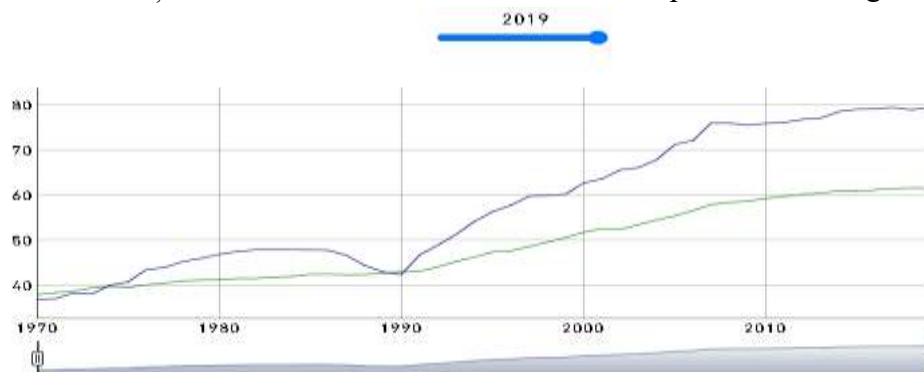
Pornind de la aceste date, dar și de la formulele de calcul ale indicelui stabilite pentru perioadele anterioare, putem prezenta trendul globalizării urmat de România și Republica Moldova de-a lungul anilor.

Figura 1 Evoluția indicelui KOF aferent României în perioada 1970-2019

(elaborat de autor în baza datelor KOF Swiss Economic Institute, KOF Globalization Institute, 2021)

Mai jos prezentăm evoluția indicelui KOF aferent României comparat cu media globală a indicelui.

---- Restul lumii ----România

Figura 2 Comparație între indicele KOF al României și cel al restului lumii 1970-2019

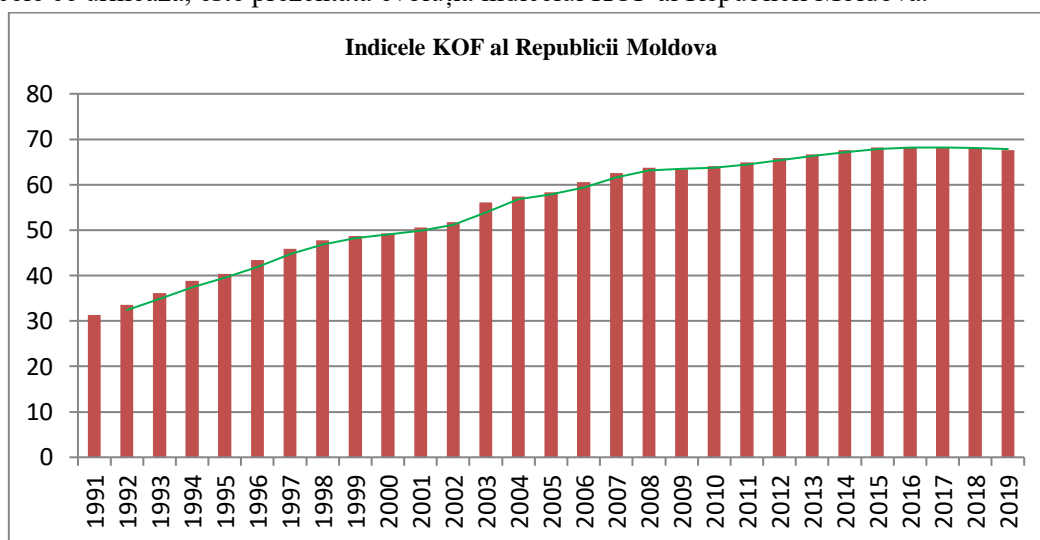
(sursă grafic: în baza datelor din Gygli et al., 2019)

După cum se poate observa din graficele de mai sus, indicele KOF a cunoscut un trend ascendent în cazul României. O involuție a indicelui s-a înregistrat spre sfârșitul anilor '80, cea mai mică valoare înregistrându-se în anul 1990. Acest lucru este oarecum firesc dacă ne raportăm la evenimentele care au avut loc în acel an, cum ar fi Revoluția și punerea bazelor democrației, cu toate provocările aferente.

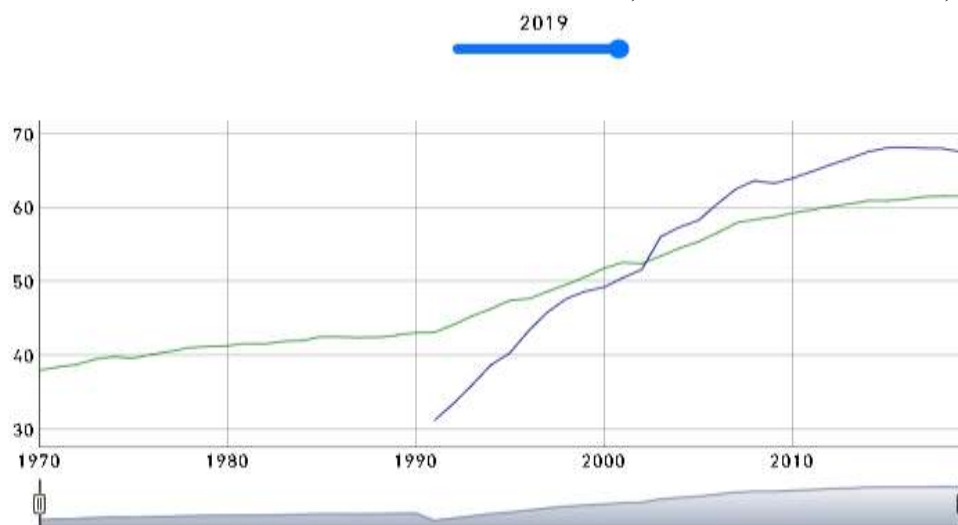
Ulterior, indicele a cunoscut o ascendență continuă. Creșterea s-a datorat implementării reformelor politice și economice care au susținut dezvoltarea sectorului financiar, mișcarea capitalului, precum și deschiderea către comerțul exterior.

Multinaționalele au avut și ele un rol important în acest sens. Prezența companiilor străine în România a determinat obligativitatea aplicării unor standarde financiar-contabile unitare, în vederea asigurării comparabilității datelor. De asemenea, în vederea certificării datelor conținute în rapoartele financiar-contabile ale acestor mari companii, societăți de auditare financiară de nivel mondial și-au deschis reprezentanțe în România. După cum putem vedea, sunt o serie de factori care au acționat concertat și care au contribuit la creșterea nivelului globalizării în România.

În cele ce urmează, este prezentată evoluția indicelui KOF al Republicii Moldova.

Figura 3 Evoluția indicelui KOF aferent Republicii Moldova în perioada 1991-2019
(elaborat de autor în baza datelor KOF Swiss Economic Institute, KOF Globalization Institute, 2021)

---- Restul lumii ---- Republica Moldova

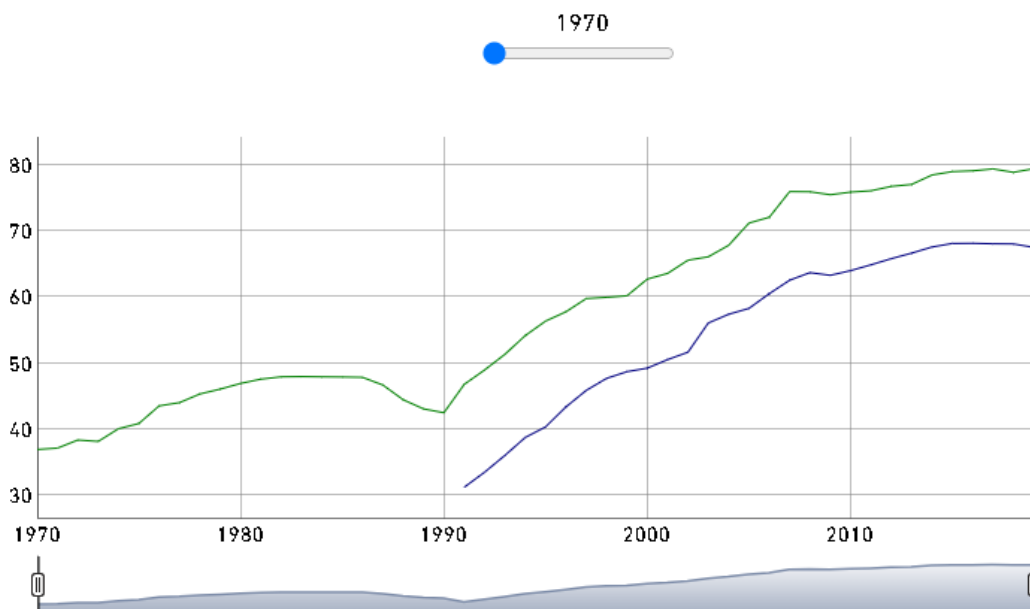
Figura 4 Comparatie între indicele KOF al Republicii Moldova și cel al restului lumii 1970-2019
(sursă date: Gygli et al., 2019)

După cum putem observa din figurile anterioare, pentru Republica Moldova nu există date dinainte de anul 1991 în baza cărora să fie posibil calculul indicelui KOF. Acest lucru se datorează, cel mai probabil, apartenenței la URSS. Începând cu proclamarea independenței din anul 1991 s-au înregistrat date în baza cărora să fie calculat acest indice.

Figurile de mai sus ilustrează un grafic contant ascendent al indicelui KOF, ceea ce denotă implementarea unor reforme în domeniul politic și economic, care au susținut schimburile internaționale din diferite domenii ale vieții economice și sociale.

Trendul ascendent se menține până în anul 2015, când înregistrează o relativă stagnare, iar anul 2019 vine cu o ușoară descreștere a acestui indice. Acest lucru se datorează declinului politic care și-a spus cuvântul și la nivel internațional al Republicii Moldova.

Creșterea valorilor indicelui KOF se datorează, în mare parte, companiilor cu capital străin care au generat nevoia uniformității datelor financiar-contabile, dar și listarea companiilor mari la bursa de valori și, nu în ultimul rând, comerțului exterior. Un alt cuvânt greu în acest sens îl reprezintă semnarea de către Republica Moldova a pactului cu Uniunea Europeană în anul 2014, prin care aceasta își asuma întreprinderea măsurilor politice, economice și sociale în vederea aderării la Uniunea Europeană.

---- România----Republica Moldova

Figura 4 Comparație între indicele KOF al României și cel al Republicii Moldova 1970-2019

(sursă grafic: în baza datelor din Gygli et al., 2019)

Comparând evoluția indicelui KOF în cazul României și cel al Republicii Moldova, observăm că cea din urmă înregistrează valori mai mici ale acestui indice. Trendul ascendent inițial se confirmă în ambele cazuri, în cazul României fiind vizibilă panta puternic ascendentă înregistrată de după aderarea la Uniunea Europeană în anul 2007. Acesta este un imbold suficient de puternic pentru această țară de a-și continua trendul ascendent al indicelui KOF, în timp ce în Republica Moldova se observă un ușor declin al indicelui începând cu anul 2015.

Concluzii

Economia globală a devenit substanțial mai integrată din punct de vedere financiar în ultimele decenii. Globalizarea financiară, definită prin măsura în care țările sunt interconectate transfrontalier prin fluxuri de capital, a înregistrat o creștere și o răspândire largă în ultimele trei decenii. Acest trend a fost stimulat prin liberalizarea controlului capitalului, în vederea unei mai bune alocări a

capitalurilor, precum și a posibilității partajării riscurilor financiare. Se aștepta ca aceste beneficii să fie însemnate în mod special pentru țările în curs de dezvoltare, sărace în capital.

Din punct de vedere al raportării financiare, cele mai importante aspecte ale globalizării sunt reprezentate de comerțul internațional și investițiile străine directe (*Foreign Direct Investment – FDI*). La nivel mondial, comerțul internațional și investițiile directe și-au triplat volumul timp de 30 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial.

O dată ce comerțul exterior și investițiile directe au crescut, piețele de capital au devenit și ele din ce în ce mai interconectate. Acest lucru a fost posibil datorită dereglementării liderului pieței naționale de capital (Big Bang-ul Bursei de Valori din Londra), a vitezei inovării în domeniul financiar (incluzând noi tehnici de comerț și instrumente financiare), viteza în creștere a comunicațiilor și, nu în ultimul rând, a legăturii tot mai strânse între piața financiară națională și cea globală.

O dată cu mișcarea mai accelerată a capitalului și a interesului manifestat de către investitori față de companiile străine, a devenit evidentă necesitatea comparabilității datelor financiare raportate. În acest fel, prin utilizarea unor date financiare comparabile, potențialii investitori ar avea o bună înțelegere asupra afacerilor desfășurate de către companii și a rezultatelor generate. Comparabilitatea datelor financiare asigură un interes sporit din partea investitorilor. Astfel, a devenit evidentă necesitatea unui set de reguli financiare omogene aplicate de către companii aflate în diferite state. În acest mod au apărut și s-au dezvoltat standardele internaționale de raportare financiară, prin utilizarea cărora sistemele contabile naționale au asigurat date contabile uniforme și omogene și, implicit, comparabile.

În **concluzie**, putem afirma că, pentru a veni în întâmpinarea globalizării financiare, entitățile economice trebuie să accepte întocmirea situațiilor financiare utilizând standardele internaționale de raportare financiară (IFRS) pentru a asigura comparabilitatea datelor conținute în acestea.

Referințe bibliografice

1. DREHER, Axel. Does Globalization Affect Growth? Evidence from a new Index of Globalization. *Applied Economics*, Taylor & Francis Journals, vol. 38(10), pag. 1091-1110. 2006.
2. GYGLI, Savina, HAELG, Florian, POTRAFKE, Niklas, STURM, Jan-Egbert. The KOF Globalisation Index – Revisited. *Review of International Organizations*, 14(3), 543-574 <https://doi.org/10.1007/s11558-019-09344-2>. 2019
3. HELLEINER, Eric. *States and the Reemergence of Global Finance: From Bretton Woods to the 1990s*. Ithaca: Cornell University Press. 1994
4. HIRST, Paul, THOMPSON, Grahame. *Globalization in Question: The International Economy and the Possibilities of Governance*. Polity Press. 1996.
5. KOF Swiss Economic Institute (2022), 2021 Globalisation Index: Structure, variables and weights, https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/dual/kof-dam/documents/Globalization/2021/KOFGI_2021_structure_19.pdf accesat în data de 19 februarie 2022.
6. MADDISON, Angus. *The World Economy: A Millennial Perspective*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2001
7. NOBES, Christopher, PARKER, Robert. *Comparative international accounting*. 12th edition. Essex: Prentice Hall. 2019
8. NORMAN, Angel. *The Mirage of the Map*. *International Conciliation*, No. 5. 1912
9. WADE, Robert. *National Diversity and Global Capitalism*. Cornell University Press, Ithaca, New York. 1996

10. WILLIAMSON, John. The Political Economy of Policy Reform. *Peterson Institute for International Economics*. 1994
11. WOODS, Michael. Engaging the Global Countryside: Globalization, Hybridity and the Reconstitution of Rural Place. *Progress in Human Geography* 31(4). 2007